אף תרומת מעשר נטלת באומד ובמחשבה ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב [1]כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללוים לנחלה ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל באומד ובמחשבה אף מעשר בהמה ניטל באומד ובמחשבה אמר רבא [2]עשירי [3]מאליו הוא קדוש מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתניא [4]אין לי אלא שקרא שמו עשירי לא קרא שמו עשירי מנין ת"ל [5] [2]עשירי יהיה קדש מ"מ ודלמא עשירי הוא דלא קרייה קדש קרייה אלא מהא דתניא [6]קרא לתשיעי עשירי ויצא העשירי ולא דבר התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ודלמא שאני התם דאיברר ליה עשירי אי נמי [7]דאחוי עילויה אלא מהא דתניא [8]קרא לתשיעי עשירי ומת עשירי בדיר תשיעי נאכל במומו וכולם פטורין מ"ט כולם פטורין לאו משום דקדש ליה עשירי ודלמא דאיפטרו במנין הראוי [9]דהאמר רבא [10]מנין הראוי פוטר אלא מהא דתניא קרא לתשיעי עשירי ונשתייר עשירי בדיר התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר והתניא תשיעי חולין תני תנא קמיה דרב ששת האי מני ר"ש בן יהודה היא דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש אף

[11]גלגל [12](לגבי) הכי דתרומה גדולה אין לה שיעור ומתרומת מעשר יש לה שיעור [13] ומקשינן להו מהדדי מע"ג דהוי [כעין] לפסר (מחומד לפסר) מאי לפסר [14] וכי נמי ילפינן מעשר בהמה ממעשר דגן דמפקינן קרא מהמעטותיה דכתיב כל מעשר וגו' ופי' זה מינו מתייעד נלד ונראה לפרש [15]דלר"י בר' יהודה [16] הוי מעשר מע"פ שאין שוין [17] במכניס לדיר להתעשר דמסתמא מי אין דרכם להיות שוין הילכך לריכה לתוקומה כחצי שלעזר בן גומל דשרי מחומד ולא חיים למרבה במעשרות כדפרישית מי לכל הפחות שרי בעין יפה כדלר' יהודה [18] (דף נד.): ומי לאו דאמר שלעזר [19] מתניתא מע"ג דבמעניר לא חיישינן בשוין כגי מאי דאמר [20]רבא מנין שהתם דאיברר ליה עשירי אי נמי [21]דאחוי עילויה אלא מהא דתניא [22]קרא לתשיעי עשירי ומת עשירי בדיר תשיעי נאכל במומו וכולם פטורין מ"ט כולם פטורין לאו משום דקדש ליה עשירי ודלמא דאיפטרו במנין הראוי [23]דהאמר רבא [24]מנין הראוי פוטר אלא מהא דתניא קרא לתשיעי עשירי ונשתייר עשירי בדיר התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר והתניא תשיעי חולין תני תנא קמיה דרב ששת האי מני ר"ש בן יהודה היא דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש אף

רש"י כת"י

ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן. כלתמרינן בריש פירקין[1]. עשר מעשר בחמשה ושיעורו מחמשה שתיו מוכ עשירי אלא מפרש כל מה שעולה בדעתו: **מאליו קדוש.** כגון שהיה מוכ ויצאו טו' וי' שתייר בדיר קדוש כל מקום שהוא: **ט' יצאל כמומו.** והוציל וקבלו עשירי קדוש במקצת כלתמרינן לקמן[2] מעשר מקדש לפניו ולאחריו אם קבלו י' והניח קדושה דט' אינה קדושה גמורה ליקבל כלילפינן בשלמי בכורים[3] [ב.] ועשירי מעשר וקבל אלמא מאליו הוא קדוש להא לא דבר כלל: **אחי פסח.** להכי קדוש לחייבר ליה שהוא י' שהרי יצא בשותו פחות עם ט' אבל אם נשתייר בדיר או יצא בפחות אחר אימא אחי פסח: **דלמא.** מע"ם פטורים לחייבטרי להו במנין הרחוי כשנמנו ט' והיה עדיין העשירי חי וקבלו להמנות עמהם ולהשלימו ונמצא שמנינו היה רחוי להעשר והילכך מע"פ שמת הי' נפטר: **דהא אמר רבא וכו'.** ולעולם אי הוה עשירי קיים ונשתייר בדיר לא הוה חיילא עליה אם קדושה: **וכי מעשר.** אלמא קדוש מאליו דהא מעשר קרו ליה: **הא מני.** דקתני ט' מוכין:

מדבר אחד מעשר בהמה וד' מעשר דגן: **קדוש מאליו.** אפי' מעה [3] עשר ונשתייר עשירי בדיר אע"פ שלא יצא ולא מנאו קדוש מאליו: **ודילמא עשירי לא קרייה רחמנא.** לחיובי ליה דין מעשר להעלותו לירושלים ולהקריבו אלא קדוש גרידא קרייה רחמנא דקדושה מלא עליו ואינו נאכל אלא במומו. (ו) [4] ענין אחר ודילמא עשירי לא קרייה אלא קרא שמו עשירי אלא קדש קדש שמו ולכתי הוי מעשר אבל היכא דלא קראו כלל לא ליהוי קדוש כשאר מעשר. ולא מפי המורה: **דאיברר ליה עשירי.** אפי' שלא בפוף מעשה נברר מעצמו שהוא עשירי ולכך הוי כשאר מעשר אע"פ שלא קרו עליו שם[5]. אי נמי בריאתא קמיירי כגון דאחוי עליה כשיצא ברחה עליו בשבטו שיהא מעשר אלא שלא דבר בפיו. אבל היכא דשמיר ודיר ולא קרו לו שם לא שמיען אכתי לחיובי קדוש כשאר מעשר: **תשיעי נאכל במומו.** הואיל וקרו עשירי [6] לחמורת שם מעשר מקדש לפניו ולאחריו כלילקמן [פח.] אבל האחרים מיהא לא נפקרו אי הואיל והוה תשיעי למנין הנכמות: **וכולם פטורין.** המעונה שילאו כבר: **דקדש ליה עשירי.** מאליו בדיר אע"פ שלא יצא: **כמנין הראוי.** כשילאו מעשה בפחות היה אם מנין הראוי לעשר שעדיין היה עשירי קיים שהיה ראוי ללאת אחריהם ולפוטרן וכיון דלאו לגאת לגאת כמאן דליתא כבר ופטור אם המנין ולקמן[7] מפרש טעמא אבל אילו גופיה מיהא לא הוה קדוש עד שיצא: **והעשירי מעשר.** אלמא אע"ג דלאילפי קדוש מאליו בדיר. והשתא פריך אהך דבריית דקתני התשיעי נאכל במומו והתניא וכו':

מון מתרומת מעשר שאלמלא [5]אינה למידה דמתרומת מעשר כתיב ממנו לומר דבעינן מוקף ומוקמינן ליה בתרומה גדולה ולא בתרומת מעשר [6] דבמס' בכורים (פ"ג מ"ה) תנן תרומת מעשר שהוא לבכורים בשאי דרכים נטלת מן הטהור על הטמא ושלח מן המוקף לבכורים והא דפריך בפ' כל הגט (גיטין דף ל:) גבי תרומת מעשר וכי נחשדו חבריס לתרום שלא מן המוקף [7] מעמיד ר"ת מדבריהם דמלתורייתא לא בעי מוקף ומיהו נראה לענין מחשבה לא פליגי מדפריך ברים הים מקדש (קדושין דף מג.): גבי הא דיליף שלישות מתרומה מה לתרומה שכן נטלת במחשבה משמע דלכולי עלמא פריך והייט תרומת מעשר דכתיב בה לתת גם לתת ומיהו לפי מה שפי' [8] הקונטרס במחשבה פליגי דמשום מחשבה מוקי ר' יוסי בר' יהודה [9] בשמעתין כחצי שלעזר בן גמלא ומתוך פירושו [10] משמע דלפליגי בתרומה גדולה ליח להו מחשבה דמי ליח להו מחשבה לא פליגי דלעזר בן גמלא דלפליגי לרבנן נמי מצינו למילף מחשבה במעשר מדקרייה רחמנא תרומה ומיהו מצי [9] למימר דמשום תרומת מעשר שבו קרייה רחמנא תרומה: **במחשבה.** פ"ה נותן עיניו בלב זה לשם תרומה ואוכל בלב זה ואע"פ שלא הפרים משמע שהוא לכתיב ונאכל בלא הפרשה ושרינן נמי בשתיקה על ידי [11] נותן עיניו בלב זה ואוכל בלב זה וכל זה לנפקא לו מונאכל עוד פירש לשון אחר במחשבה [12] מחשב ואומר ג' לוגין שאני עתיד להפריש ואע"פ שעתה אינו מפרים כלום ואוהא לומר לדיבור לריך והא דשרי בלא הפרשה קרי מחשבה ומשכחן נמי [13] דקרי [14] למחשבה דיבור כמו (ב"מ דף מד.) על כל דבר פשע [15] דאמר לחייב על המחשבה כמעשה ונראה דבלא דיבור נמי הוי תרומה מדתנן במס' תרומות (פ"ק מ"ו) המשהה לו יתרומו ואם תרמו תרומתו תרומה וחשיב חלם וביהושלמי מפרש טעמא משום ברכה ובמס' שבועות פ"ג (דף כו:) [16] משמע בהדיא דשרי כשגמר בלבו אע"ג שלא הוליא בשפתיו [17] דכתיב כל נדיב לב וקאמר תרומה וקדשים הוו להו שני כתובים הבאים כאחד ולא אמרינן כתוב אחד ילמד מפרשה ואפילו לאחר זמן ואע"ג דאמר [18] בשמעתין דלא חיישינן בשוין מיהו לריכה שיהא בשעה שהוא מפריש ולא אמרינן שיהא בדיבור ולא בשתיקה ולא בהרהור ולא בחשיבה אל